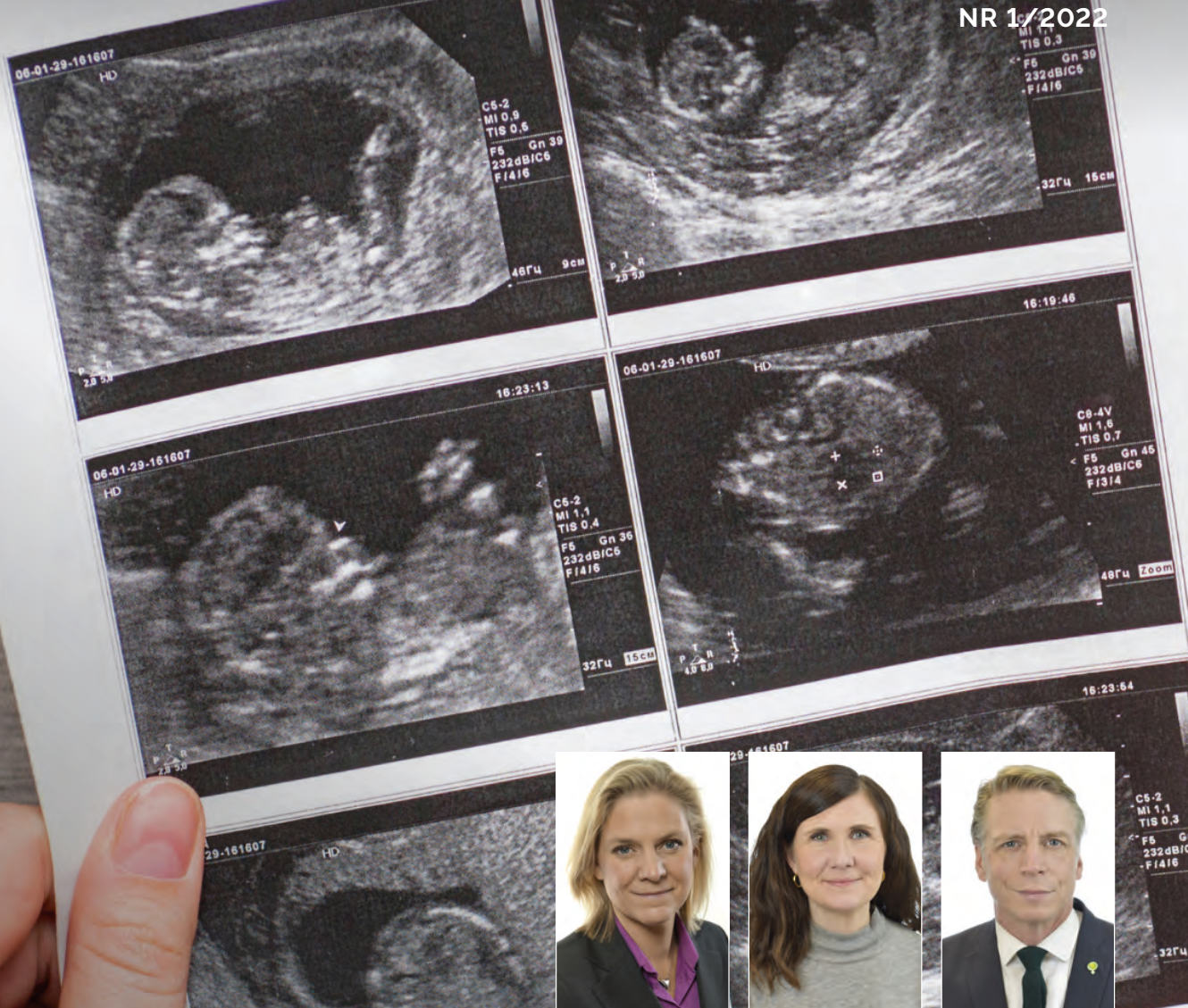

Människovärde

FÖR VARJE MÄNNISKAS UNIKA OCH OKRÄNKBARA VÄRDE

NR 1/2022

VALÅR och det okränkbara människovärdet

SID. 4-7

TEMA: Abort, dödshjälp, samvetsfrihet, surrogatmödraskap

Vad anser politiska partier i viktiga frågor som rör människovärdet?

En röst i vår tid för människovärdet

Människovärde är en ideell förening som vill verka för en ökad respekt för människans unika och okränkbara värde, samt vara ett forum för en konstruktiv etisk dialog i frågor som rör människovärdet.

Vårt arbete vilar på den kristna värdegrunden, att allt mänskligt liv är lika mycket vårt från befruktning till en naturlig död, och på människovärdesprincipen, att varje människa har ett unikt människovärde oberoende av ålder, personliga egenskaper, kön, hälsotillstånd eller prestationer.

Verksamheten utgår från följande tre uppdrag: opinionsbildning, utbildning och rådgivning.

Våra ämnesområden är abort, dödshjälp, fosterdiagnostik, samvetsfrihet, sexuell hälsa och surrogatmödraskap.

Läs mer på www.människovärde.se

DU ÄR VÄL MEDLEM?

människovärde⁺

Tidning utgiven av föreningen Människovärde

Kontakt: Sylveniusgatan 5 • 75450 Uppsala
018-129300 • info@manskovarde.se
www.manskovarde.se

LEDARE

Människovärdesfrågor och valåret 2022

Söndagen den 11 september är det val till riksdag, region- och kommunfullmäktige. I det här numret kan du läsa om vad politiska partier anser i viktiga människovärdesfrågor. Som organisation är vi politiskt oberoende och tar inte ställning för något partis åsikter, utan redovisar enbart den information vi fått fram från partiprogram och hemsidor.

På kvinnodagen släppte vi en rapport om surrogatmödraskap. Redan 2020 rapporterades om barn i Ukraina som fötts av surrogatmammor, men som p.g.a. pandemirestriktioner inte hämtats av de beställande föräldrarna. Så sent som i januari i år fanns uppgifter om barn som fortfarande inte hämtats, och dagens situation i Ukraina lär ytterligare ha försvårat avhämtning. Läs mer på sid. 9. Där får du också tips om hur du kan vara med och ge en gåva till Ukraina.

I slutet av förra året dog en gravid kvinna i Polen och innan utredningar är klara hävdas i media att en annan abortlag skulle räddat kvinnans liv. Men enligt polsk abortlag är det redan lagligt med abort om en kvinnas liv är i fara. Detta fall blir en stor nyhet medan dödsfall som skett på grund av abort inte blir det. Man kan undra varför? Läs mer på sid. 10–12.

I riksdagen finns nu en majoritet för en utredning av dödshjälp. I AiP skrev Joanna Abrahamsson att dödshjälp är en farlig väg att gå och "ett direkt hot mot handikappörelsen och personer med självmordstankar". Det blir allt viktigare att

framhålla att vårdens uppgift skall vara att aldrig skada, om möjligt bota, ofta lindra och alltid trösta. De vanligaste frågorna om dödshjälp och våra svar hittar du på sid. 14–15.

Missa inte vårt webinarium den 7 maj kl 10–13. Intressanta talare och flera ämnen som rör människovärdet. Boka in i din kalender redan nu! Du missar väl inte heller vår nya podd. Läs mer i tidningen.

... och så har vi återigen "rockat sockorna" och Gucci har fått sin första modell med Downs, brittiskan Ellie Goldstein. Samtidigt som de flesta ofödda barn med Downs aldrig får födas, utan aborteras. Kommer det i framtiden finnas anledning att "rocka sockorna"?

För människovärdet och livet!

Cecilia K. Björnfjell, ansvarig utgivare

OBS! Många av texterna i detta nummer hittar du på manskovarde.se/blogg med länkar till källorna.

FÖLJ OSS PÅ
FACEBOOK,
INSTAGRAM,
TWITTER
OCH GAB.

Ansvarig utgivare:
Cecilia K. Björnfjell
cecilia@manskovarde.se
Layout: DJESIGN
Tryckeri: Ljungbergs
Utgåvor: 3–4 ggr/år

Människovärdes styrelse:
Johanna Byman (ordförande),
Emelie Rynningsjö,
Carolina Stigson, Cecilia K.
Björnfjell, Brita Storlund

Gåvor till Människovärde:
Bankgiro: 5219-0238
OCR: 5223-1198
Swish: 123-1471341

Kommer vi i framtiden ha anledning att rocka våra sockor?

Världsdagen för Downs Syndrom inföll den 21 mars. Detta har blivit en dag då vi går med olika sockor och lägger upp våra "sockbilder" på sociala medier. Just denna dag har valts eftersom personer med Downs syndrom har tre av kromosom nummer 21.

Att rocka våra sockor är viktigt. Det är en dag då vi hyllar allas lika värde och visar att vi gillar olika. Det spelar ingen roll vad vi har för ålder, kön, personliga egenskaper, prestationer eller hälsotillstånd. Alla har vi samma värde. När det kommer till människovärdet så är vi alla lika och varje människa skall behandlas som den hon är, inte i egenskap av det hon har eller gör. Detta kallas för människovärdesprincipen, och är en viktig grundläggande princip i vårt samhälle. Ett samhälle där så mycket just handlar om ålder, vad vi äger, hur

vi ser ut, vad vi lyckas åstadkomma och prestera.

Men i allt detta "rockande" tänker vi någonsin på att det i framtiden kanske inte kommer finnas någon anledning att rocka sockorna. På grund av fosterdiagnostiken utsorteras nämligen allt fler ofödda barn med Downs i västvärlden. På Island föds nästan inga längre med Downs, eftersom de allra flesta aborteras. I Danmark och Storbritannien likaså. I Sverige aborteras också allt fler. Faktum är att dessa barn är utrotningshotade!

I grunden är fosterdiagnostiken något positivt som gör att det ofödda barnet snabbt kan få hjälp vid sjukdom och som kan rädda liv. Men vad händer när undersökningen visar på en sjukdom hos barnet som inte kan behandlas? De

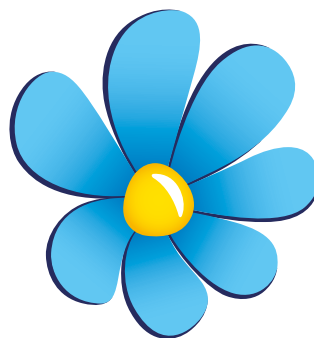
etiska frågorna med fosterdiagnostik behöver diskuteras offentligt och konsekvenserna det får för individer och samhället. Sjukvården behöver ta sitt ansvar att ge saklig information om fosterutveckling, diagnoser som Downs, vad det innebär att leva med ett barn med Downs, samt visa på vilket stöd som finns att få.

I vårt "civiliserade" samhälle där vi pratar så mycket om allas lika värde och där olika är bra, borde vi förvänta oss att detta även skall gälla ofödda med Downs. Dessa barn har rätt att leva. Det är på tiden att vi börjar rocka sockorna även för ofödda med Downs. De utrotningshotade barnen.

Detta är en reviderad version av en krönika som tidigare publicerats i tidningen Inblick.

Vad anser politiska partier i viktiga frågor som rör människovärdet?

Inför valet i september har vi sammanställt vad politiska partier anser om abort, dödshjälp, samvetsfrihet och surrogatmödraskap. Informationen är hämtad från partiprogram och hemsidor, och förutom riksdagspartierna har vi även tagit med fem småpartier.

ABORT

Inför riksdagsvalet 2018 sade sig alla riksdagspartier, förutom Sverigedemokraterna (SD), stå bakom den svenska abortlagen, d.v.s fri abort utan några skäl fram till graviditetsvecka 18, och sena aborter med Socialstyrelsens tillåtelse. Då ville SD sänka abortgränsen till graviditetsvecka 12, för att vara i linje med grannländernas abortgräns. Dock säger även SD numera att man står bakom svensk abortlagstiftning.

Endast små detaljer skiljer de åtta riksdagspartierna åt, till exempel följande:

Socialdemokraterna (S) anser att dagens abortlagstiftning fungerar väl och att inga förändringar i dagsläget behövs. Moderaterna (M) däremot ser ett behov att modernisera abortlagstiftningen så att kvinnor efter läkarkonsultation ska kunna utföra hela sin medicinska abort i hemmet. Sverigedemokraterna (SD), Kristdemokraterna (KD), Centern (C) och Liberalerna (L) uttrycker samtliga

att det förebyggande arbetet är viktigt för att minska antalet oönskade graviditeter och därmed aborter. Exempel på förebyggande insatser är subventionerade preventivmedel, satsningar på elevhälsa, sex- och samlevnadsundervisning samt stödsamtal för dem som överväger abort. Vänsterpartiet (V) motsätter sig varje inskränkning i "aboträtten" och vill att Sverige ska arbeta för fri abort även i övriga världen. Miljöpartiet (M) vill ha subventionerad abort för utländska kvinnor i Sverige.

Kristna Värdepartiet (KV) tar tydligt ställning mot abort. KV vill på sikt arbeta för ett abortförbud förutom i de fall när kvinnans liv är i fara om graviditeten inte avbryts. Dessa situationer kallar KV dock inte för abort, eftersom syftet inte är att det ofödda barnet ska dö, utan att åtminstone ett av två liv ska räddas. Man menar dock att allt bör göras för att försöka rädda även barnets liv. Fosterdiagnostik ska vara tillåtet enbart när det kan vara till medicinsk hjälp för barnet, och inte för utsortering av ofödda barn med funktionsnedsättningar. KV vill ha en utredning om psykologiska tvångsaborter, d.v.s. är abort verkligen kvinnans val, eller blir hon genom olika omständigheter pressad till abort? Man vill också arbeta förebyggande genom exempelvis undervisning om fosterutvecklingen i grundskolan, och se större ekonomiska satsningar för nyblivna föräldrar.

Medborgerlig Samling (MED) ställer sig bakom svensk abortlagstiftning. Man erkänner det etiska dilemmat med abort, men anser att det inte är en fråga för staten utan för den enskilda kvinnan i samråd med sin läkare.

Feministiskt initiativ (FI) vill arbeta för fri och laglig abort i hela världen, och att "livmoderbärare" i länder där abort är olagligt ska få abort i Sverige på samma villkor som "livmoderbärare" i Sverige. Man vill att barnmorskor och inte enbart läkare ska få handlägga medicinska aborter.

Alternativ för Sverige (AFS) arbetar för närvarande på en officiell linje i abortfrågan. Preliminärt anser man att abort är ett konfliktfyllt ämne med ytterlighetsuppfattningar. Enligt AFS borde fler nyanser finnas i debatten, till exempel vilken abortgräns som är rimlig, och om abort ska vara "kostnadsfri". Man anser också att de orimligt höga abort-

talen borde diskuteras och på vilket sätt man bäst kunde arbeta för sänka dem.

Partiet Nyans (PN) ställer sig bakom den svenska abortlagen, och understryker att det är medlemsstaterna själva och inte EU som ska fatta beslut i denna fråga.

DÖDSHJÄLP

Så sent som 2019 uppgav alla riksdagspartier förutom Miljöpartiet (MP) att de var negativa till en utredning om dödshjälp och assisterat självmord, enligt Sjukhusläkarens enkät. Sedan dess har några av partierna bytt ståndpunkt. Förutom MP, är numera även Moderaterna (M), Sverigedemokraterna (SD), Liberalerna (L) och Vänsterpartiet (V) för en utredning. Den generella motiveringen är att den palliativa vården inte alltid räcker till, och att dödshjälp därför behövs som en sista utväg för att förkorta outhärdligt lidande.

Endast Socialdemokraterna (S), Kristdemokraterna (KD) och Centerpartiet (C) är helt emot all form av dödshjälp.

S svarade så här i Sjukhusläkarens enkät 2019:

"Det finns risker med att legalisera dödshjälp. Patienten kan känna att den ligger både samhället och de anhöriga till last, att den borde välja att dö. Det

finns också risk för att en legalisering minskar intresset för forskning om exempelvis smärtlindring vid svåra sjukdomstillstånd. Man måste även räkna med en risk för att den negativa synen på utsatta, funktionshindrade och sjuka människor förstärks. Förtroendet för vården kan minska när den aktivt medverkar till att avliva patienter."

Socialminister Lena Hallengren (S) har efter det också skriftligen meddelat att någon utredning om dödshjälp inte är aktuell. Hon vill istället se en fortsatt kvalitetsutveckling av den palliativa vården (Katolskt magasin 19.4.2021).

KD hänvisar på sin hemsida till sjukvårdens uppgift att bota, lindra och trösta och att både dödshjälp och assisterat självmord fortsatt ska vara förbjudet:

"Sjukvårdens uppgift är att bota, lindra och trösta. Aktiv dödshjälp (eutanasi) och assisterade självmord är, och skall fortsatt vara förbjudet. Att däremot ge en döende patient smärtstillande preparat är inte dödshjälp även om det, som en konsekvens, i vissa fall kan förkorta livet. Detta får dock inte vara syftet. Patientens vilja ska väga tungt och en patient som motsätter sig behandling ska respekteras", skriver man.

C hänvisar bland annat till läkaretiken. Man skriver på sin hemsida att det är fel att kräva att vårdpersonal ska behöva medverka till en annan persons död:

"Alla människor har rätt att bestämma över sitt eget liv, att få bästa möjliga vård och att få dö under värdiga former. Därför har man också rätt att avstå från behandling och vården ska acceptera det beslutet. Däremot tycker vi inte att patienter ska kunna kräva att vården aktivt ska hjälpa dem att dö. Vårdens uppgift är att bota, lindra och trösta. Att aktivt medverka till en annan persons död går emot all läkaretik och vi tycker att det är fel att kräva av vårdpersonal att de ska behöva göra

TEMA: Inför valet

det. Det kan också vara mycket svårt att avgöra vad som är patientens egen vilja och vad som är en önskan om att lätta på anhörigas börda”.

Kristna Värdepartiet (KV) tar avstånd från dödshjälp. Man vill verka för att dödshjälp och assisterat självmord ska vara förbjudet, och för att den palliativa vården får de resurser som behövs för att utvecklas och vara i världsklass. Man argumenterar för att det egentligen är omöjligt att avsäga sig en mänsklig rättighet, vilket rätten till liv är. Man menar att dödshjälp skulle innebära ett systemskifte för svensk lagstiftning och dess tillämpning i vården, eftersom avsiktligt dödande i så fall skulle tillåtas.

Medborgerlig samling (MED) har under sin partistämman hösten 2020 tagit ett principiellt ställningstagande för införande av dödshjälp.

Feministiskt initiativ (Fi) nämner inget om dödshjälp i sitt partiprogram från 2019.

Alternativ för Sverige (Afs) resonerar kring en händelse i Ångermanland där en man på sin frus uttryckliga begäran hjälpte henne att dö. För detta dömdes han i hovrätten till ett års fängelse. Afs öppnar för att mannen kunde ha fått ett lindrigare straff, och att det i liknande fall borde finnas utrymme för en förlåtande rättstillämpning.

Partiet Nyans (PN) nämner inget om dödshjälp på sin hemsida och har inte besvarat vår mejlfrågan.

SAMVETSFRIHET

De flesta anser nog att frågan om samvetsfrihet är avslutad i och med att Europadomstolen nekade både prövning och resning i barnmorskefallen. Skriver man in ordet i sökrutan på riksdagspartiernas hemsida får man träff enbart på Centerpartiets (C) och Liberalernas (L) hemsidor. C skriver ”så kallad” samvetsfrihet och tar tydligt avstånd från samvetsfrihet vid abort. L går ännu ett steg längre och vill att ordet ska bytas ut mot vårdvägran. Även företrädare från övriga riksdagspartier, förutom Sverigedemokraterna (SD) och Kristdemokraterna (KD), har i debatter, artiklar och rapporter använt ordet ”vårdvägran”.

Av partierna utanför riksdagen är Kristna Värdepartiet (KV) positiv till samvetsfrihet, medan Medborgerlig samling (MED) inte ställer sig bakom samvetsfrihet för barnmorskor. Feministiskt initiativ (Fi) skriver i sitt partiprogram från 2019 att man vill att införandet av samvetsklausul för vårdpersonal stoppas. Alternativ för Sverige (Afs) hänvisar till sin ståndpunkt i abortfrågan, nämligen att de höga aborttalen måste ner. Skulle så bli fallet anser Afs att frågan om samvetsfrihet skulle lösa sig av sig själv, d.v.s. att med färre aborter skulle utrymme för samvetsfrihet också finnas. Partiet Nyans (PN) nämner inget om samvetsfrihet på sin hemsida och har inte besvarat vår mejlfrågan.

Samvetsfriheten kommer troligtvis att komma upp på bordet igen i och med att en majoritet i riksdagen nu är för tillsättandet av en utredning angående dödshjälp/assisterat självmord. Riksdagsledamot Barbro Westerholm (L) har i intervjuer sagt att den uppgiften enbart ska vara till för vissa certifierade läkare. En diskussion som till största delen saknas är dock frågan om remittering. Ska icke-certifierade läkare ändå tvingas ge remiss till kollegor som de vet kommer att bistå till patientens död?

I länder där dödshjälp legaliserats har samvetsfrihet från början varit självklar, men i vissa fall har den sedan trängts tillbaka. Exempelvis i den kanadensiska provinsen Ontario har samvetsfrihet vid dödshjälp underminerats så att läkare numera är tvungna att ge remiss till en kollega som de vet är villiga att utföra dödshjälp. Kanadensiska hospice riskerar att gå miste om statligt stöd om de inte tillhandahåller även dödshjälp i sin verksamhet. Denna utveckling har Sverige redan genomgått

när det gäller samvetsfrihet vid aborter. Vid utformningen av abortlagen var samvetsfrihet så självklar i förarbetet att den inte ens kom att nämnas i själva lagtexten. Och samvetsfrihet fungerade också i praktiken. Med tiden underminerades den dock, och barnmorskor får nu som bekant inte jobba ens på förlossningsavdelningar om de inte vill bistå vid aborter.

Den irländska tidningen Law Society Gazette lyfter dessutom frågan om samvetsfrihet för farmaceuter vid eventuell legalisering av assisterat självmord. Ska farmaceuter i strid mot sitt samvete tvingas lämna ut preparat vars syfte är att patienten ska dö? Samma fråga kan också ställas när det kommer till Moderaternas förslag att tidiga medicinska aborter i sin helhet ska kunna utföras hemma. Ska något utrymme för samvetet finnas för farmaceuter som av samvetsskäl inte vill lämna ut preparat som kommer att leda till ofödda barns död?

Kan det vara en tidsfråga innan även andra yrkesgrupper än barnmorskor börjar beskyllas för vårdvägran?

SURROGATMÖDRASKAP

Samtliga svenska riksdagspartier ställer sig negativa till kommersiellt surrogatmödraskap med motiveringen att kvinnor och barn inte är handelsvaror. De som är positiva till altruistiskt surrogatmödraskap (d.v.s. ideellt, utan betalning) är Moderaterna (M), Centerpartiet (C) och Liberalerna (L). Miljöpartiet (MP) vill först se en utredning av frågan innan de tar ställning angående altruistiskt surrogatmödraskap. Den generella motiveringen varför altruistiskt surrogatmödraskap borde legaliseras i Sverige är kvinnans rätt att bestämma över sin kropp, samt att ofrivilligt barnlösa par, inklusive ensamstående och samkönade par får möjligheten att bli föräldrar.

Socialdemokraterna (S), Sverigedemokraterna (SD), Kristdemokraterna (KD) och Vänsterpartiet (V) är negativa till all form av surrogatmödraskap enligt DN 7.12.2021. S anser att nackdelarna överväger fördelarna, bland annat eftersom det inte går att säkerställa att kvinnan inte är utsatt för emotionella påtryckningar. SD:s utgångspunkt är att barn inte är varor som kan beställas, och att kvinnor inte är fabriker för att producera barn. KD lyfter det band som

under graviditeten skapas mellan surrogatmammans och barnet, och V nämner risken med att det även med altruistiskt surrogatmödraskap kan vara pengar inblandade.

Denna farhåga har besannats i Storbritannien, där enbart altruistiskt surrogatmödraskap är tillåtet. Enligt den konservativa debattören Gary Powell, som aktivt arbetar för ett globalt förbud mot all form av surrogatmödraskap, är altruistiskt surrogatmödraskap endast en billigare form av det kommersiella. Det finns enligt honom uppgifter på altruistiska surrogatavtal som ändå landat på omkring 40 000 brittiska pund. Powell som själv är homosexuell avvisar också surrogatmödraskap som en möjlighet för samkönade par att bli föräldrar, med argumentet att denna möjlighet endast gäller de allra rikaste samkönade paren. De flesta som ställer upp som surrogatmamma helt utan ersättning är oftast en nära vän eller

anhörig till det beställande paret, och enligt författaren Kajsa Ekis Ekman utgör dessa endast 0,2 procent av alla surrogatavtal (Aftonbladet 29.5.2019). Troligtvis kommer kommersiellt surrogatmödraskap därför alltid att vara mer attraktivt för dem som har råd.

Beroende på lagstiftningen kan surrogatmammans i vissa länder dessutom ha rätt att få vårdnaden om barnet ifall hon skulle begära det, och sådant har också hänt enligt brittiska Mirror (3.2.2010). I den amerikanska delstaten Michigan har beställande föräldrar på surrogatmammans begäran varit tvungna att lämna tillbaka barn efter exempelvis konflikter om avtalet.

Kristna Värdepartiet (KV) tar tydligt avstånd från all form av surrogatmödraskap. KV drar paralleller till människohandel eftersom barnet köps, och till prostitution eftersom kvinnans kropp och reproduktiva förmåga köps. Medborgerlig Samling (MED) skriver i sitt

familjepolitiska program att offentliga inskränkningar i familjebildningen ska vara små. De nämner dock inget specifikt om surrogatmödraskap och har inte besvarat vår mejlfrågan. Feministiskt initiativ (Fi) motsätter sig all form av surrogatmödraskap, och vill motverka den globala handeln med kvinnors kroppar och med barn. För Alternativ för Sverige (Afs) är kommersiellt surrogatmödraskap helt uteslutet. Kring altruistiskt surrogatmödraskap resonerar man att det också finns många problem, och att det i praktiken kan bli något helt annat än altruistiskt. Man lyfter problemet med barns rätt till sina biologiska föräldrar, att surrogatmammans kan ångra sig när föräldraskapet ska överlåtas, och att barn växer upp med vetskapen att surrogatmammans bar dem för att tjäna pengar. Partiet Nyans (PN) nämner inget om surrogatmödraskap på sin hemsida och har inte besvarat vår mejlfrågan.

♥ **BLI MÅNADSGIVARE!** ♥
Fyll i formulär på manniskovarde.se/bli-manadsgivare

Ny podd!

Frågor som rör människovärdet är viktiga, men kan vara känsliga att prata om. Debattklimatet är i många fall väldigt polariserat och därför undviker många ämnen som abort, dödshjälp och samvetsfrihet, särskilt om man har en åsikt som majoriteten inte delar.

I Människovärdespodden vill vi ta upp den sidan som generellt inte ges så mycket utrymme, och som inte alltid presenteras på ett rättvist sätt. I poddstudion hör ni Brita Storlund och Cecilia K. Björfjell.

Brita har en magisterexamen i utvecklingspsykologi från Åbo akademi i Finland, och även en magister i mänskliga rättigheter från Uppsala universitet. Hon arbetar som kommunikatör och skribent på Människovärde sedan 2018.

Cecilia är beteendevetare med fil.kand i pedagogik och har arbetat med människovärdesfrågor i drygt 7 år. Idag är hon verksamhetsledare på Människovärde.

Du hittar Människovärdespodden där poddar finns. Även på manniskovarde.se/podd.

Vill du ge en testamentsgåva till nästa prolife-generation?

Många väljer att i sitt testamente skriva in en ideell organisation. Vi vill därför upplysa om möjligheten att testamentera en valfri gåva till Människovärde. Med en testamentsgåva bidrar du till att arbetet kan fortsätta så att även kommande generationer kan få lära sig om det mänskliga livets okränkbara värde, och i sin tur bära facklan vidare.

Människovärde tar inte emot statliga bidrag utan är helt beroende av gåvor och medlemsavgifter. Att inkludera Människovärde i ditt testamente är därför att göra en viktig insats för vårt arbete. Oftast är det inte särskilt svårt att skriva ett testamente, men om du känner dig osäker bör du rådfråga en jurist. Kom ihåg att du måste ange vårt organisationsnummer (802510-0507) i testamentet.

Mer info finns på manniskovarde.se/testamente. Har du frågor mejla oss på info@manniskovarde.se eller ring **018-12 93 00**.

Livets Ord har ca 80 församlingar i Ukraina och efter krigets utbrott har man byggt upp många centers där flyktingar får hjälp. Var med och ge en gåva genom att swisha till 123-900 16 60. Märk gåvan "Ukraina".

SAMLA DINA VÄNNER, GRANNAR ELLER FAMILJ OCH DELTA HEMMA ELLER I DIN KYRKA!
Vi skickar ett kit med pennor och diskussionsfrågor till er. Mejla namn, adress och hur många ni blir till info@manniskovarde.se

Webinarium 2022

FÖR LIVET. FÖR MÄNNISKOVÄRDET.

7 maj kl 10-13

MER INFO PÅ MANNISKOVARDE.SE

Kan ses på
Facebook
& YouTube

ABORT – FRIHET ELLER KRÄNKNING?

Stefan Gustavsson (debattör, högskolelektor och direktor för Apologia)

DÖDSHJÄLP – BARMHÄRTIGHET ELLER PANDORAS ASK?

Mikaela Luthman (överläkare, arbetar med palliativ medicin. Sakkunnig på Människovärde)

FOSTERDIAGNOSTIK – RÄTTIGHET ELLER DISKRIMINERING?

Mats Selander (debattör, leder idag prolife-organisationen MRO och arbetar på Apologia)

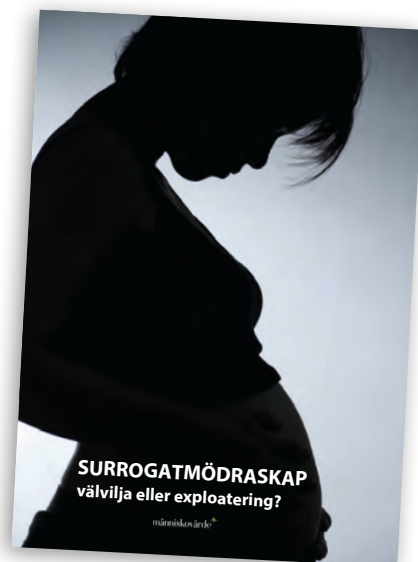
SURROGATMÖDRASKAP – VÄLVILJA ELLER EXPLOATERING?

Brita Storlund (magisterexamen i mänskliga rättigheter och utvecklingspsykologi, arbetar som kommunikatör och skribent på Människovärde)

Jourlinjen
LIVLINAN
0771-777879

Mår du dåligt efter abort?
MANNISKOVARDE.SE/LIVLINAN

Rapport om surrogatmödraskap

På kvinnodagen gav vi ut en rapport om surrogatmödraskap. Syftet med rapporten är att sammanfatta risker och negativa konsekvenser som kan vara verklighet för de inblandade, d.v.s. för surrogatmamman, barnen och de beställande föräldrarna, bakom den ofta okomplicerade bilden som presenteras i media. Ladda ner rapporten på: manniskovarde.se/rapporter

Kvinnor som tvingas gå med sitt döda barn i magen

En gravid kvinna dog i Polen i slutet på december 2021 efter att ha förlorat båda sina tvillingar, den ena den 23 december och den andra den 31 december. Kvinnan var i första trimestern, vilket betyder att hon var högst i graviditetsvecka 13. Enligt DN testades hon även positiv för Covid kort innan hon dog den 25 januari. Upprördheten är stor över att kvinnan tvingades bära sitt döda barn i magen en hel vecka. Och onekligen låter det inhumant, rentav farligt. Enligt sjukhuset har man dock följt riktlinjerna och enbart agerat utifrån omsorg om kvinnan och hennes ofödda barn.

Faktum är att kvinnor bär på sina döda barn även i Sverige. Enligt Expressen gick artisten Charlotte Perelli med sitt döda barn i magen i tre veckor 2014 innan det stöttes ut. Aftonbladet skrev 2019 om en kvinna i Uppsala som fick vänta i 8 dagar med sitt döda barn innan det fanns tid på Akademiska sjukhuset att sätta igång förlossningen. Enligt Göteborgsposten fick Amy bära på sitt döda barn i sex dagar för att det var fullt på Östra sjukhusets förlossningsavdelning sommaren 2021. Enligt sajten Familjeliv fick Lisa vänta en vecka med sitt döda barn i magen 2009, och innan det beskedet kom hade barnet enligt Lisa redan varit dött i fem veckor. Kvinnor dör alltså inte automatiskt för att de

bär på sitt döda barn.

Kvinnor bär på sina döda barn även vid så kallad fosterreduktion (tvillingabort), dvs när hon bär på två eller fler barn och väljer att abortera något (eller några) av dem. Statens medicinsk-etiska råd gav 2019 ut en rapport om barn som visar livstecken efter sena aborter. I den rapporten lyftes möjligheten att göra fetucid, dvs att spruta in ett dödligt medel i barnets hjärta eller navelsträng, för att garantera att barnet verkligen har dött innan det föds fram. I rapporten framkom att samma metod även används vid fosterreduktion.

På sajten Creating a Family publicerades 2010 en intervju med Dr Mark Evans, som presenterades som en av de ledande auktoriteterna inom fosterreduktion i USA. På frågan om vad som händer med det döda barnet vid tidig fosterreduktion, svarade Dr Evans att den döda kroppen blir kvar i livmodern resten

av graviditeten, men skruppnar ihop. Vid förlossningen kommer det ut tillsammans med det levande barnet, men kan nätt och jämnt urskiljas. Vid sena fosterreduktioner kommer det döda barnet också ut först vid förlossningen. Av naturliga skäl syns det då att det är ett barns kropp, men enligt Dr Evans är kroppen "mumifierad".

Två gravida kvinnor har dött i Polen sedan i somras, och det är tragiska händelser. Frågan är dock om en annan abortlag verkligen hade räddat deras liv, vilket tvärsäkert hävdas redan innan oberoende utredningar är klara. Abort för att rädda en kvinnas liv är nämligen redan lagligt i Polen. En annan fråga är varför två dödsfall i Polen blir en stor nyhet, medan tre dödsfall efter abort i Storbritannien under 2020 inte blir det? Varför är det en stor nyhet att två gravida kvinnor dött året efter en ändring i Polens abortlag, men inte att en argentinsk kvinna dog av sin abort 2021, tre månader efter en ändring i Argentinas abortlag? Varför är irländska Savita Halappanavars död känt i hela världen, men inte Aisha Chitiras, som dog samma år av en laglig abort?

Kan det vara så att det egentligen inte är kvinnornas död som orsakar upprördheten, utan Polens vägran att rätta sig i det abortliberala ledet?

Tre kvinnor döda efter abort i Storbritanien

Medan Savita Halappanavars namn och bild under flera år spridits runtom i världen, efter att hon dött av graviditetskomplikationer på Irland 2012, är det väldigt få som ens hört talas om 31-åriga Sarah Dunn från Blackpool i Storbritannien. Sarah Dunn dog 2020 på grund av komplikationer efter en laglig och så kallat säker abort, och efterlämnade make och fem minderåriga barn.

Aborten gjordes den 23 mars 2020 och enligt LifeNews vet man inte om det var en medicinsk eller kirurgisk abort, eller hur långt in i graviditeten den gjordes. När blödningarna en tid efter aborten förvärrades, besökte Dunn kliniken på nytt, men läkaren fann inga tecken på infektion. Den 9 april kontaktade hon kliniken igen, eftersom hon nu också led av magsmärter, yrsel och svettningar. Läkaren gav dock ingen remiss till

sjukhus, delvis på grund av pandemin och delvis för att han ansåg att Dunns tillstånd inte var tillräckligt allvarligt. En telefontid bokades till följande dag, men den hann aldrig bli av. Dunns tillstånd försämrades och hon fick åka ambulans till sjukhuset. Dagen efter, den 11 april, dog hon och dödsorsaken var enligt läkaren som utförde obduktionen en bakterieinfektion.

Kliniken har sedan dess tvingats stänga på grund av många negativa recensioner. I utredningar har det framkommit att det vid tillfället för Dunns död endast fanns en läkare som ensam hade ansvaret för omkring 5 000 patienter.

Sarah Dunn var inte den enda kvinnan i Storbritannien som dog av en laglig abort under våren 2020. Storbritannien var en av de första länder som på grund av pandemin införde distansaborter,

dvs att aborter i sin helhet fram till graviditetsvecka 10 kunde göras hemma. I läckta mejlkonversationer från 21 maj 2020, mellan en ansvarig barnmorska och sjukhusledningen, framkommer att två kvinnor dött efter distansaborter. Den ena hittades död i hemmet morgonen efter den påbörjade aborten, och den andra dog av sepsis på en akutavdelning.

Offentliga uttalanden som gjorts angående detta har i stort sett handlat om att man är medveten om dödsfallen men att sådana är ovanliga i samband med abort. Kontrasten är stor om man då jämför med att EU-parlamentet uttalade sig efter dödsfallet i Polen 2021 och krävde att landets restriktiva abortlag ändras. Detta trots att den generella mödradödligheten är lägre i Polen än i Storbritannien enligt WHO:s statistik för 2000 – 2017.

Vilseledande abortstatistik

Fram till årsskiftet 2020/2021 var abort olagligt i Argentina förutom vid fara för kvinnans liv och vid våldtäkt, och abort var också straffbart för både kvinnan och för den som utfört aborten. Men från och med den 31 december 2020 blev abort lagligt fram till graviditetsvecka 14.

María del Valle González López var en 23-årig argentinsk kvinna som studerade till socialarbetare. Hon var enligt uppgift också en av de abortaktivister som kämpat för fri abort. Onsdagen den 7 april 2021 påbörjade hon en abort vid ett sjukhus i La Paz. Två dagar senare sökte hon vård på grund av feber och magsmärter, och det konstaterades då att hon fått en infektion. Söndagen den 11 april dog hon och den angivna orsaken var sepsis (blodförgiftning) och förblödning. Enligt LifeSiteNews visste hennes närmaste familj inte om att hon varit gravid.

Under kampanjen för fri abort i Argentina florerade uppgifter om att 40 000 kvinnor skadats eller dött av illegala aborter och att fri abort räddar kvinnors liv. Man kan dock undra om det även här kan ha handlat om överdrivna siffror, vilket var fallet när fri abort på 1970-talet legaliserades i hela USA. Då påstods att 10 000 kvinnor dog årligen av illegala aborter medan det verkliga antalet var omkring 250 per år.

Enligt en studie från Mexiko, som publicerats 2012 i International Journal of Women's Health, har det abortförespråkande Guttmacherinstitutet överdrivit dödsfall av illegala aborter i Mexiko genom att även inkludera dödsfall på grund av missfall och utomkvedshavandeskap. Ytterligare hade de uppskattat antalet illegala aborter i delstaten Mexiko DF till närmare 200 000 för år 2006. Men efter att abort legaliserats

2007 blev det faktiska antalet aborter drygt 10 000. Antalet lagliga aborter för 2009 hade uppskattats till ca 122 000 för samma delstat, medan det faktiska antalet blev ca 12 000.

Detta väcker i sin tur frågor om WHO:s uppskattning att 47 000 kvinnor dog av osäkra aborter 2008, eftersom deras uppgifter också härrör sig från bland annat Guttmacherinstitutet. Kontinuerligt hävdas nu i abortdebatten att 47 000 kvinnor årligen dör av osäkra aborter, men en kritisk granskning även av dessa uppgifter vore önskvärd.

Tystnaden kring María del Valle González López dödsfall har varit påfallande jämfört med den mediala uppmärksamhet som de två dödsfallen i Polen fått. Skillnaden är dock att de polska kvinnorna dog efter graviditetskomplikationer, så deras död utnyttjas nu för att driva en abortagenda.

Innebär dödshjälp en drunkningsdöd?

Ett av de vanligaste argumenten för dödshjälpsförespråkare handlar om att den palliativa vården inte alltid räcker till. Det finns patienter som lider orimligt mycket i livets slutskede, och dödshjälp anses behövas för att dessa ska få sitt lidande förkortat. Fler och fler motståndare till dödshjälp börjar dock ställa frågan om det verkligen innebär en värdig och smärtfri död. Kan det till och med vara så att det är plågsamt att dö genom dödshjälp eller assisterat självmord?

Den brittiska professorn och palliativa läkaren Ilora Finlay hävdar att det är ett missförstånd att döden blir lugn och fridfull vid dödshjälp genom dödlig injektion. Det är möjligt att det bara ser fridfullt ut eftersom preparaten paralyserar musklerna, så patienten är

oförmögen att röra sig eller förmedla eventuellt obehag. Enligt Finlay orsakar dödshjälpspreparaten att lungorna fylls med vätska, och patienten dör en drunkningsdöd som kan dröja allt mellan fem minuter och flera dygn.

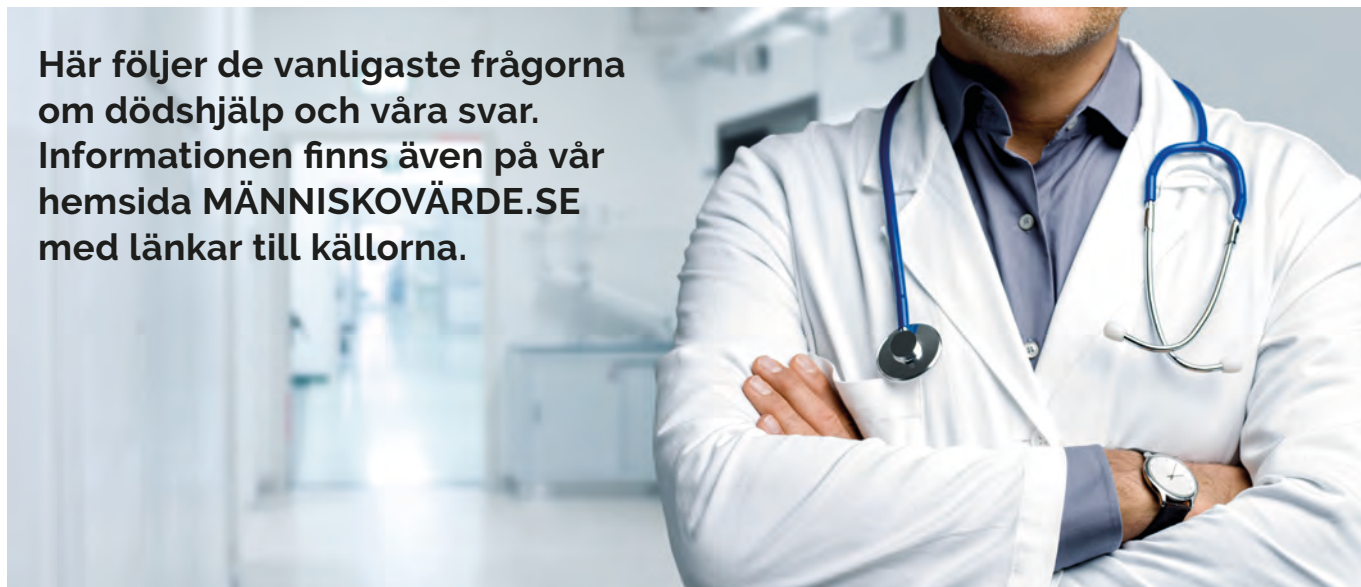
Detta påstående stöds även av den amerikanska professorn och anestesiläkaren Joel Zivot, som arbetar för att avrättningar genom dödlig injektion ska förbjudas i USA. I en artikel i *The Spectator* berättar han att obduktion på avrättade fångar visat att lungorna är dubbelt tyngre än normalt. Han menar att detta tyder på att lungorna är vätskefyllda och att avrättningar således kan vara plågsamma, men att de paralyserande preparaten gör det omöjligt att förmedla. Fångar som fått detta förklarat för sig inför en avrätt-

ning har i stället valt elektriska stolen.

Varken avrättningar eller dödshjälp genom injektion är samma sak som Oregonmodellen, vilken är den modell som mest förespråkas i Sverige, och som enbart tillåter assisterat självmord. Zivot argumenterar dock för att majoriteten av dödsfallen genom assisterat självmord också kan vara utdragna och smärtsamma, eftersom samma grupp av preparat som används vid avrättningar även används i 80 procent av de assisterade självmorden i Oregon.

Zivot kräver att allmänheten ska få veta sanningen. ”Människor som vill dö förtjänar att få veta att de kan komma att drunkna och inte bara somna in”, avslutar han.

Här följer de vanligaste frågorna om dödshjälp och våra svar. Informationen finns även på vår hemsida MÄNNISKOVARDE.SE med länkar till källorna.

Det är väl bakåtsträvande att motarbeta dödshjälp?

Dödshjälp betyder väl att vi kan garantera en värdig död?

En naturlig död kan ofta vara värdig med rätta insatser och god palliativ vård. I dödsannonser kan man ofta läsa att någon somnat in lugnt och stilla. Dödshjälp är ett onaturligt sätt att hantera lidande och livets slutskede på. På grund av underrapportering om dödsögonblicket saknas kunskap om hur värdig döden egentligen blev. Vid assisterat självmord kan patienten dessutom ta preparatet utan övervakning av läkare.

Dödshjälp är ingen garant för att döden blir värdig. Det finns exempel där döendet dragit ut på tiden i flera dagar och där patienter haft så svåra symtom att de behövt akutvård och till och med återupplivats.

Har vi inte rätt att bestämma över vår egen död?

Att bestämma över sin egen död kan låta sympatiskt, men i verkligheten är det alltför ofta rädsla som styr beslutet, eller att initiativet kommer från någon annan. I dokumentärfilmen "Livsfarliga

lagar" får vi möta patienter som utsatts för press att avsluta sina liv, och anhöriga till patienter som redan fått dödshjälp utan att familjemedlemmar informerats. Vi får även möta sådana som är glada att de lever idag, tack vare att de fick livshjälp istället för dödshjälp.

Rätten till liv är den mest grundläggande mänskliga rättigheten i internationella deklarationer, och utgör grunden för de övriga rättigheterna. Europadomstolen har i fallet Pretty mot Storbritannien slagit fast att rätten till liv inte samtidigt betyder rätten till död.

Dödshjälp handlar dessutom inte enbart om den enskilde individen. Många andra som exempelvis anhöriga, vårdpersonal och samhällets syn på människovärdet påverkas i negativ rikt-

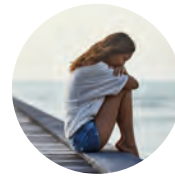
ning. Självbestämmande är heller ingen grundläggande rättighet som ska tränga undan de rättigheter som verkligen ingår i FN:s deklaration och Europakonventionen.

Men dödshjälp gäller väl endast ett fåtal med olidlig smärta i livets absoluta slutskede eller?

Det har man hävdat i alla länder som infört dödshjälp och/eller assisterat självmord. Efter en ganska kort tid har kriterierna ändå utvidgats till att gälla fler grupper, som exempelvis psykiskt sjuka utan dödlig sjukdom. I Belgien

Människovärde arbetar inom följande ämnesområden:

ABORT

Vi vill öka respekten för de ofödda barnen så att de ses som egna individer och omtalas som barn. Vi vill se en minskning av de höga aborttalen i Sverige och goda alternativ till abort. Vi vill arbeta för en nollvision för aborter, det vill säga för ett samhälle där ingen ska behöva genomgå en abort och där efterfrågan minskas.

DÖDSHJÄLP

Vi vill verka för rätten till liv och för att det nuvarande förbudet mot dödshjälp och läkarassisterat självmord bevaras. Vi vill främja respekten för livet i alla faser och stödja initiativ för livshjälp istället för dödshjälp. Respekten för livet måste alltid vara det etiska rättesnöret i vården. Vårdens grundläggande etik är trots allt att aldrig skada, om möjligt bota, ofta lindra, alltid trösta.

FOSTERDIAGNOSTIK

Vi är positiva till fosterdiagnostik, men motsätter oss den fosterdiagnostik som används i syfte att utsortera ofödda barn med diagnoser och funktionsnedsättningar. Vi vill lyfta fram varje människas unika värde och arbeta för ett samhälle där alla människor är välkomna, oavsett egenskaper, funktionsnedsättningar och sjukdom.

SAMVETSFRIHET

Vi arbetar för rätten till samvetsfrihet inom vården i Sverige. Vårdpersonal skall inte behöva utsläcka en annan människas liv, varken genom abort eller dödshjälp. Samvetsfrihet är en mänsklig rättighet som slås fast i Europakonventionen och FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna.

SEXUELL HÄLSA

Vi förespråkar en sexuell och reproduktiv hälsa som innefattar en helhetssyn på människan, där människovärdet är i fokus. Det handlar om kvinnan, mannen och barnet som kan bli till. Sex handlar om alla dessa individer och kan inte enbart handla om den egna tillfredsställelsen. Vi vill främja information som gör att varje människa kan fatta hälsosamma val som berör deras sexualitet.

SURROGATMÖDRASKAP

Vi tar ställning mot all form av surrogatmödraskap eftersom det leder till exploatering av kvinnor och gör barn till beställningsbara objekt och handelsvaror. En människa skall inte kunna beställas, säljas eller köpas till något pris.

har åldersgränsen tagits bort så att även barn kan få dödshjälp. Det rapporteras också från länder som infört dödshjälp att samtliga kriterier inte alltid är uppfyllda.

Men läkare och vårdpersonal efterfrågar väl dödshjälp?

Hippokrates ed som säger ”Jag skall icke ge någon gift, även om jag blir ombedd, ej heller ordinera något sådant” har sedan 400 f.Kr. varit rättesnöret inom läkarvetenskap och vård. Många läkare är motståndare till dödshjälp. Förespråkare för dödshjälp vill heller inte svara på om läkare skulle beviljas samvetsklausul vid ett eventuellt införande. Enligt en finländsk undersökning från 2013 var nästan hälften av läkarkåren positiva till dödshjälp. Dock var det endast 23 procent som uppgav att de själva skulle kunna tänka sig att delta. De som var mest negativa till dödshjälp var läkare som redan jobbade med döende patienter.

Med en svensk modell enligt Oregon-modellen finns väl ingen risk för det sluttande planet?

Det är naivt att tro att just Sveriges situation skulle bli annorlunda än övriga länders. Dessutom är inte Oregonmodellen så problemfri som man vill göra gällande. Kritik som riktats mot den är bland annat att man inte kan garantera att patienten inte blir utsatt för påverkan av någon som kan tänkas gynnas

ekonomiskt av patientens död. Med Oregonmodellen har det också hänt att döden dragit ut på tiden och orsakat svårt lidande för patienten och även för anhöriga. Detta kan leda till legalisering även av dödshjälp eftersom döden infaller snabbare genom injektion än genom orala preparat.

Det är väl bakåtsträvande att motarbeta dödshjälp?

Tvärtom. Dödshjälp fanns i Tyskland på 30-talet redan före andra världskriget, så att införa dödshjälp skulle ta oss tillbaka till ett synsätt på människovärdet som ledde till förintelsen. Psykiskt sjuka, funktionsnedsatta och äldre kunde avsiktligt diagnostiseras för att man skulle få en förevändning att ge dem dödshjälp ”av humanitära skäl”. De mänskliga rättigheterna kom till som en motreaktion på andra världskrigets dödsmaskineri, och rätten till liv blev den mest grundläggande rättigheten.

Vad är palliativ sedering?

Vid palliativ sedering ger man läkemedel för att sänka medvetandenivån hos en döende patient där annan smärtlindring är otillräcklig. Detta betyder att patienten på egen begäran kan få sova in slutet. Syftet är inte att förkorta livet och kan därför inte kallas dödshjälp.

Ge gärna tidningen vidare
när du läst klart den!

Kristen i vården och omsorgen?

Sveriges Kristna
Sjukvårdsförbund

FÖRSÄKRAD VS FÖRTVIVLAD

Vi ser till att ert företag har rätt försäkring!
www.fkomp.com | 018-37 01 45

FÖRSÄKRINGS
kompetens

Försäkringskompetens är försäkringsförmedlare med stor erfarenhet inom företagsförsäkring och riskhantering